

THE WAR MUST GO ON

**DYNAMIKA WOJNY W UKRAINIE
I JEJ REPERKUSJE
DLA BEZPIECZEŃSTWA POLSKI**

**POD REDAKCJĄ
ARTURA GRUSZCZAKA**

THE WAR MUST GO ON

Dynamika wojny w Ukrainie i jej reperkusje
dla bezpieczeństwa Polski

SOCIETAS

seria pod redakcją
BOGDANA SZLACHTY

138

THE WAR MUST GO ON

Dynamika wojny w Ukrainie i jej reperkusje
dla bezpieczeństwa Polski

pod redakcją
Artura Gruszcza

Kraków 2023

Artur Gruszcza

Uniwersytet Jagielloński

 <https://orcid.org/0000-0002-3450-8377>

 artur.gruszcza@uj.edu.pl

© Copyright by individual authors, 2023

Recenzent

dr hab. Daniel Boćkowski, prof. UwB

Opracowanie redakcyjne

Magdalena Gibiec

Projekt okładki

Marta Jaszcza

ISBN 978-83-8138-880-1

<https://doi.org/10.12797/9788381388801>

Autor zdjęcia na okładce: Yarohork (Adobe Stock)

Publikacja dofinansowana przez Instytut Nauk Politycznych i Stosunków
Międzynarodowych UJ

Licencja: CC-BY-SA-4.0

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43

e-mail: publishing@akademicka.pl

<https://akademicka.pl>

SPIS TREŚCI

ARTUR GRUSZCZAK	
Wprowadzenie	7

CZĘŚĆ I WOJNA W UKRAINIE

ARTUR GRUSZCZAK	
Kilka uwag o strategicznym wymiarze wojny w Ukrainie	13
ADRIAN TYSZKIEWICZ	
Konflikt rosyjsko-ukraiński jako czynnik nowej dwublokowej rywalizacji	23
PAWEŁ FRANKOWSKI	
Konsekwencje wojny rosyjsko-ukraińskiej dla gospodarki światowej	33
DOMINIKA DZIWIŚ, BŁAŻEJ SAJDUK	
Rosyjska inwazja na Ukrainę a przyszłość cyberwojny – wnioski w rocznicę „specjalnej operacji wojskowej”	43
MAREK CZAJKOWSKI	
<i>Against All Odds</i> . Po co Rosji Ukraina?	53
PIOTR BAJOR	
Ukraina w obliczu rosyjskiej agresji – polityka i strategia	65
MYKHAILO VOLOKHAI	
Rosyjskie „gadające głowy” ukraińskiej polityki w czasach wojny	75
PIOTR ORŁOWSKI	
Działania sił specjalnych Ukrainy i Federacji Rosyjskiej podczas konfliktu w Ukrainie	85

CZĘŚĆ II
SKUTKI KONFLIKTU W UKRAINIE DLA BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

DARIUSZ KOZERAWSKI	
Konflikt zbrojny w Ukrainie – reperkusje dla zdolności militarnych Polski.....	97
BOGDAN KOSOWSKI	
System zarządzania kryzysowego sfery cywilnej RP w obliczu wojny w Ukrainie.....	107
WIKTOR HEBDA	
Rosyjska agresja militarna na Ukrainę a bezpieczeństwo energetyczne Polski	115
ARKADIUSZ NYZIO	
Inwazja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę a bezpieczeństwo wewnętrzne Polski.....	125
MATEUSZ KOLASZYŃSKI	
Bezpieczeństwo wywiadowcze Polski po 24 lutego 2022 roku.....	137
BIOGRAMY	147
INDEKS.....	151

WIKTOR HEBDA

ROSYJSKA AGRESJA MILITARNA NA UKRAINĘ A BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE POLSKI

ABSTRAKT

W rozdziale przedstawiono wybrane aspekty bezpieczeństwa energetycznego Polski w kontekście rosyjskiej agresji na Ukrainę. Dokonano analizy aktualizacji założeń Polityki energetycznej Polski do 2040 r. z marca 2022 r. W dalszej części rozdziału odniesiono się do kondycji polskiego sektora paliw kopalnych w 2022 r. Rozważania zostały zwieńczone zwięzłą analizą prognostyczną bezpieczeństwa energetycznego Polski w perspektywie najbliższych miesięcy 2023 r.

SŁOWA KLUCZOWE: bezpieczeństwo energetyczne, polityka energetyczna, Polska, wojna w Ukrainie

ABSTRACT

Russian Military Aggression against Ukraine and Poland's Energy Security

The chapter presents selected aspects of Poland's energy security in the context of the Russian aggression against Ukraine. An analysis of the updates to the Energy Policy of Poland until 2040, adopted in March 2022 is offered. The next section describes the condition of the Polish fossil fuel sector in 2022. Finally, a concise prognostic analysis of Poland's energy security in the coming months of 2023 is outlined.

KEYWORDS: energy security, energy policy, Poland, war in Ukraine

Wprowadzenie

Atak militarny Federacji Rosyjskiej na Ukrainę ma bezpośrednie przełożenie na bezpieczeństwo energetyczne wielu państw europejskich, w tym również Polski. Nie można jednak pominąć faktu, że sygnały agresywnej polityki surowcowej Rosji były dostrzegalne już kilkanaście lat temu. Wystarczy wspomnieć o kryzysach gazowych z lat 2006–2009 spowodowanych polityką Gazpromu potocznie określaną jako „zakręcania kurka”. Państwo rosyjskie systematycznie testowało reakcję instytucji Unii Europejskiej (UE), które przez szereg kolejnych lat nie wypracowały wspólnej polityki energetycznej. Niemniej nie tylko UE nieadekwatnie reagowała wobec nacisków surowcowych Rosji, podobnie polskie władze przez wiele lat nie potrafiły zmniejszyć uzależnienia od rosyjskich węglowodorów. Tymczasem kwestia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy czy gazu stała się palącym problemem nie tylko dla Polski, ale też innych państw Europy Środkowej. Efektywna rosyjska ofensywa inwestycyjna w infrastrukturę przesyłową (Turkish Stream, Nord Stream) miała zagwarantować Rosji dominującą rolę w dostawach gazu ziemnego na wiele lat. Nie tylko błękitne paliwo stało się ważnym elementem rosyjskiej gry politycznej wobec Europy, ale też ropa naftowa oraz węgiel kamienny. W tym kontekście Polska znalazła się w szczególnie trudnej sytuacji, wynikającej nie tylko z kapitałochłonnej transformacji energetyki, ale też braku zrozumienia ze strony partnerów z UE dla zagrożenia wynikającego z rosyjskiej polityki surowcowej.

W rozdziale przedstawiono syntetyczną analizę wpływu rosyjskiej agresji militarnej na kluczowe obszary polskiego bezpieczeństwa energetycznego. W tym kontekście postawiono zasadnicze pytanie: w jakim stopniu polska energetyka była uzależniona od rosyjskich surowców energetycznych i jak wojna w Ukrainie zmieniła sytuację w tym względzie? Wstępna, hipotetyczna odpowiedź brzmi: agresja rosyjska na Ukrainę destabilizowała bezpieczeństwo energetyczne Polski oraz przyspieszyła dywersyfikację źródeł dostaw strategicznych surowców energetycznych.

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. i wpływ wojny w Ukrainie na jej założenia

Obecnie obowiązująca Polityka energetyczna Polski (PEP 2040) weszła w życie na początku 2021 r., czyli na rok przed agresją rosyjską na Ukrainę¹. Niewątpliwie zakładane

¹ W. Hebda, *Energy Policy of Poland Until 2040: The Challenges and Threats to Energy Security in the Next Two Decades*, „Politeja” 2022, t. 19, nr 4(79), s. 174–177.

w niej cele musiały zostać dostosowane do kształtującej się sytuacji geopolitycznej, która wysoce się skomplikowała i bezpośrednio oddziałuje na funkcjonowanie wielu państw europejskich. Polska będąc sąsiadem obu skonfliktowanych stron, tym bardziej znalazła się w trudnym położeniu, nie tylko ze względu na rosnące zagrożenie militarne, ale też w kontekście zachowania bezpieczeństwa energetycznego.

Jeszcze rok temu Rosja była dla Polski kluczowym dostawcą ropy naftowej, gazu ziemnego czy węgla kamiennego. Natomiast Ukraina stanowiła ważny węzeł tranzytowy dla rosyjskich surowców dostarczanych na rynki europejskie. Z tego względu założenia do aktualizacji PEP 2040 zostały przyjęte przez Radę Ministrów już 29 marca 2022 r. Najważniejszym zapisem wyżej wymienionego dokumentu było dodanie czwartego filaru polityki energetycznej – suwerenność energetyczna². Jest ona rozumiana jako zapewnienie szybkiego uniezależnienia krajowej gospodarki od importowanych paliw kopalnych (węgiel, ropa naftowa i gaz ziemny) oraz pochodnych (LPG, olej napędowy, benzyna) z Federacji Rosyjskiej oraz innych krajów objętych sankcjami gospodarczymi, poprzez dywersyfikację dostaw, inwestycje w moce produkcyjne, infrastrukturę liniową i magazynowanie oraz w alternatywne paliwa. Powyższy cel będzie osiągany poprzez zróżnicowane działania w obszarze polskiej energetyki. W pierwszej kolejności zakłada się zwiększenie dywersyfikacji technologicznej i rozbudowę mocy opartych o źródła krajowe. Po drugie, przewiduje się dynamiczny rozwój OZE we wszystkich sektorach. Trzecim elementem jest poprawa efektywności energetycznej, zwłaszcza w przemyśle oraz poprzez termomodernizację gospodarstw domowych. Niezwyklej wagi jest także czwarty punkt wskazujący na zdynamizowanie dywersyfikacji dostaw i zapewnienie alternatyw dla węglowodorów. W szczególności mowa tu o uniezależnieniu się od rosyjskich surowców energetycznych i wykorzystaniu alternatywnych źródeł energii nie tylko w energetyce, ale też w transporcie.

Kolejne założenia odnoszą się w głównej mierze do struktury wytwarzania energii elektrycznej, jako że potwierdzono potrzebę okresowego zwiększenia wykorzystania jednostek węglowych, m.in. w przypadku ograniczenia dostaw gazu ziemnego. Nie ulega wątpliwości, że powyższa decyzja spowolni proces dekarbonizacji. Niemniej zabezpieczenie na odpowiednim poziomie produkcji energii elektrycznej ma charakter priorytetowy. W tej materii także zwrócono uwagę na potrzebę przyspieszenia inwestycji w energetykę jądrową. Odniesiono się nie tylko do dużych elektrowni zawodowych, ale też do SMR-ów, tzn. małych reaktorów modułowych, które mogą stanowić czynnik wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego na poziomie lokalnym. Aktualizacja PEP

² *Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.*, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Załącznik do uchwały nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r., Warszawa 2021, s. 5.

2040 w niektórych obszarach jest wyraźnie niespójna z kluczowym wyznacznikiem UE, jakim jest osiągnięcie zeroemisyjnej energetyki do 2050 r. Z tego też powodu Polska będzie podejmować negocjacje w zakresie reformy mechanizmów polityki klimatycznej UE. Zakładanym celem jest dopuszczenie zwiększonego wykorzystania konwencjonalnych mocy wytwórczych (węglowych) bez ponoszenia nadmiernych kosztów wynikających z unijnej polityki klimatycznej³. Niestety, wojna w Ukrainie uwydatniła słabości polskiej elektroenergetyki w tym wymiarze, przez co w ostatnich miesiącach zauważalny był trend zwiększonej produkcji oraz konsumpcji węgla.

Polski sektor paliw kopalnych po agresji Rosji na Ukrainę

Wojna w Ukrainie już od roku kształtuje sytuację polskiego sektora paliw kopalnych z racji tego, że rosyjski agresor jeszcze w 2022 r. był najważniejszym dostawcą węglowodorów. Dokonane zbrodnie przełożyły się na konieczność ograniczenia lub wstrzymania współpracy z rosyjskim reżimem. Wiele państw europejskich, w tym Polska, zostało zmuszonych do dynamicznej dywersyfikacji źródeł oraz kierunków dostaw strategicznych surowców energetycznych. Warto podkreślić, że w niektórych sektorach proces ten nie wywołał większych zaburzeń, natomiast w innych wiązał się z działaniami *ad hoc*, które negatywnie wpływały na bezpieczeństwo energetyczne.

Z perspektywy ostatnich kilkunastu miesięcy wydaje się, że największym wyzwaniem było utrzymanie stabilności w sektorze węgla kamiennego. Warto zauważyć, że nieco ponad 20 lat temu polska produkcja sięgała poziomu ponad 100 mln ton rocznie⁴, natomiast w roku 2021 r. blisko połowę mniej, tzn. 55 mln ton⁵. Na rok 2022 planowano nieznaczną redukcję, jednakże wojna rosyjsko-ukraińska przełożyła się na zwiększone wydobycie i prawdopodobnie ten trend utrzyma się w 2023 r. Obecnie węgiel pozyskiwany jest w głównej mierze na potrzeby elektrowni zawodowych, dlatego też niezbędny jest jego import dla odbiorców indywidualnych (gospodarstwa domowe). W ostatnich latach zauważalna była tendencja do wzrastającego uzależnienia Polski od importowanego węgla, co jest konsekwencją systematycznie obniżanej własnej

³ *Założenia do aktualizacji Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. (PEP2040). Wzmacnianie bezpieczeństwa i niezależności energetycznej*, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Warszawa 2022, s. 1-4.

⁴ A. Szpor, K. Ziółkowska, *The Transformation of the Polish Coal Sector*, GSI Report, styczeń 2018, s. 4.

⁵ *Wyniki techniczno-ekonomiczne działalności oraz inwestycje w górnictwie węgla kamiennego w Polsce w 2021 r.*, Agencja Rozwoju Przemysłu, Katowice 2021, s. 14.

produkcji. Tym bardziej kwestia ta stała się problematyczna, ponieważ dominującym kierunkiem importu przed wybuchem wojny w Ukrainie była Rosja (ok. 62% w 2021 r.⁶).

15 kwietnia 2022 r. weszła w życie ustawa o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, której jednym z założeń było wprowadzenie zakazu przywozu do Polski i tranzytu przez terytorium naszego kraju węgla oraz koksu pochodzących z Rosji i Białorusi⁷. Embargo oznaczało całkowitą rezygnację z węgla rosyjskiego, więc tym samym zaistniała konieczność jego zastąpienia w stosunkowo krótkim czasie. Mając na uwadze brak możliwości zwiększenia własnej produkcji (m.in. przez ograniczenia technologiczne), jedynym rozwiązaniem pozostawał import. Negocjacje spółek Skarbu Państwa zaowocowały kontrakcją węgla z Kolumbii, Australii, Indonezji oraz Kazachstanu⁸. W tym kontekście dużym wyzwaniem była reorganizacja dystrybucji wewnętrznej surowca z racji tego, że zdecydowana większość trafiała drogą morską do polskich portów (w tym celu przygotowano port w Świnoujściu). Z pewnością wątpliwym rozwiązaniem było obarczenie samorządów terytorialnych (gminy) dystrybucją węgla dla potrzeb gospodarstw domowych⁹. Nie do końca przemyślana koncepcja obrotu tym surowcem oraz jego wysoka cena przełożyły się na panikę konsumentów już w okresie wakacyjnym 2022 r. Pojawiły się także zastrzeżenia do jakości sprowadzanego z zagranicy węgla. W konsekwencji ostatnie miesiące 2022 r. charakteryzowały się dużą niestabilnością na rynku węgla, jednakże tylko w obrocie detalicznym.

Rok 2022 upłynął pod znakiem poważnych komplikacji w sektorze gazu ziemnego w Polsce. Wprawdzie już od wielu lat inwestowano w infrastrukturę umożliwiającą dywersyfikację kierunków jego dostaw, niemniej wojna w Ukrainie wyraźnie utrudniła ten proces. W tym kontekście warto wspomnieć, że uzależnienie od rosyjskiego surowca wyraźnie się obniżyło (z ok. 89% w 2016 r. do 55% w 2021 r.), głównie za sprawą uruchomienia gazoportu LNG w Świnoujściu¹⁰. Jeszcze przed wybuchem konfliktu polski rząd deklarował całkowitą rezygnację z rosyjskiego gazu. Niemniej

⁶ *Import i przywóz (nabycie wewnątrzzunijne) węgla kamiennego (stan na 22 sierpnia 2022 r.), Grudzień oraz styczeń-grudzień 2021 r.*, Agencja Rozwoju Przemysłu, Katowice 2022, s. 5.

⁷ *Ustawa z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*, Dz.U. z 2022 r., poz. 835, art. 8.

⁸ W. Hebda, *Polski „cut-off” dla rosyjskich surowców energetycznych: czy to możliwe?*, „Analiza KBN” 2022, nr 12(107), s. 4.

⁹ *Ustawa z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych*, Dz.U. z 2022 r., poz. 2236, art. 3 i n.

¹⁰ W. Hebda, *The North-South Gas Corridor in the Context of Poland’s Gas Transmission System – A Perfect Opportunity to Diversify Gas Resources*, „Energies” 2021, t. 14, nr 21(7188), s. 4.

już na przełomie 2021 i 2022 r. wystąpiły problemy z przepływem błękitnego paliwa Gazociągiem Jamalskim. W kolejnych miesiącach oczywistym stało się to, że Rosjanie nie wywiążą się z kontraktu, który *notabene* obowiązywał do końca 2022 r. Ostatecznie w maju 2022 r. Polska wypowiedziała porozumienie gazowe z Rosją w sprawie Jamału. Zaistniała sytuacja oznaczała konieczność jak najszybszej finalizacji gazociągu Baltic Pipe oraz Korytarza Gazowego Północ-Południe. W przypadku pierwszej z wymienionych inwestycji oficjalne uruchomienie nastąpiło 27 września 2022 r., natomiast pełną przepustowość gazociągu osiągnięto dwa miesiące później. Baltic Pipe umożliwia import 10 mld m³ gazu w skali roku, co pokrywa ponad 60% krajowego zapotrzebowania na ten surowiec. Jednocześnie realizowano przedsięwzięcia w zakresie Korytarza Gazowego Północ-Południe, który docelowo ma stanowić system połączeń gazowych między państwami Europy Środkowej wraz z gazoportami zlokalizowanymi na wybrzeżu Morza Bałtyckiego i Adriatyckiego¹¹. W maju 2022 r. uruchomiono interkonektor Polska-Litwa, tzw. GIPL, dzięki któremu strona polska uzyskała dostęp do litewskiego gazoportu LNG w Kłajpedzie z przepustowością ok. 2 mld m³ rocznie. Natomiast pół roku później oddano do użytku interkonektor Polska-Słowacja, którego roczna przepustowość w kierunku Polski wynosi 5,7 mld m³. Do końca 2022 r. w sektorze gazu ziemnego osiągnięto cel, jakim było wybudowanie infrastruktury umożliwiającej przesył surowca z kierunków alternatywnych wobec rosyjskiego. Z pewnością w ostatnich miesiącach większym wyzwaniem dla polskiego rządu okazała się kontraktacja stosownych ilości gazu z nowymi partnerami oraz wysoka cena gazu na rynkach światowych.

W 2022 r. zdecydowanie mniejszymi komplikacjami charakteryzował się sektor ropy naftowej w Polsce. Nie można jednak zapominać, że w ostatnich dekadach polska gospodarka funkcjonowała, opierając się na rosyjskiej ropie; tylko w 2021 r. stanowiła ona blisko 61% importu¹². Niemniej jednak w przypadku potrzeby zwiększenia dostaw z innych państw istnieje techniczna możliwość zmiany tradycyjnego kierunku. W tym aspekcie kluczową inwestycją, która wydatnie wzmocniła polskie bezpieczeństwo, jest oddany do użytku już w 1991 r. Naftoport w Gdańsku. Obecne możliwości przeładunkowe to 36 mln ton ropy naftowej oraz 4 mln ton produktów naftowych rocznie. Należy podkreślić, że w ostatnich kilku latach w Naftoporcie dokonywane są coraz większe przeładunki surowca. W 2021 r. osiągnięto rekordowy wynik operacyjny na poziomie 17,9 mln ton (w 2011 r. – 9,9 mln ton). Jak już wspomniano,

¹¹ Tamże, s. 13.

¹² *Przemysł i handel naftowy. Raport roczny 2021*, Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego, Warszawa 2022, s. 20.

moce przeładunkowe są dwukrotnie większe, dzięki czemu w przypadku wykluczenia dostaw ropociągami Przyjaźń zaistnieje możliwość uzupełnienia potrzeb przez Naftoport. Na mocy podpisanego w 2021 r. dwuletniego kontraktu między Orlenem a Rosneftem import rosyjskiej ropy zredukowano do poziomu 3,6 mln ton rocznie, jednak ze względu na embargo UE z grudnia 2022 r. (na rosyjską ropę sprowadzaną drogą morską) należy spodziewać się obniżonego wolumenu dostaw. Warto zaznaczyć, że import ropy naftowej z Rosji jeszcze w latach 2016-2019 wynosił 6-8,4 mln ton rocznie, a następnie 5,4-6,6 mln ton rocznie w latach 2019-2021¹³. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury w sektorze naftowym przekłada się na zwiększone możliwości dywersyfikacji źródeł dostaw surowca do Polski, ale nadal istnieje potrzeba dalszych przedsięwzięć w kierunku całkowitego uniezależnienia się od rosyjskiej ropy i produktów ropopochodnych (olej napędowy).

Bezpieczeństwo energetyczne Polski a.d. 2023 w kontekście wojny w Ukrainie

Niewątpliwie tocząca się już od roku wojna w Ukrainie ma istotny wpływ na bezpieczeństwo energetyczne Polski. W tym też aspekcie należy sformułować kilka uwag odnośnie do kształtowania się sytuacji w kolejnych miesiącach 2023 r. Wspomniany konflikt uwypuklił dużą zależność od rosyjskich surowców energetycznych, tym samym Polska powinna jeszcze bardziej zdynamizować działania wzmacniające bezpieczeństwo energetyczne państwa, jak też regionu. Mowa tu nie tylko o realizacji kolejnych projektów infrastruktury przesyłowej czy wytwórczej, ale też o zacieśnianiu współpracy z sąsiadami oraz Unią Europejską i USA. W tej materii Polska oraz państwa z nią sąsiadujące (wchodzące w skład UE) powinny zmierzać w kierunku wspólnotowej polityki energetycznej (sektorowej), przede wszystkim w zakresie zmniejszania zależności od rosyjskich surowców oraz zwiększenia nakładów finansowych UE na modernizację i rozbudowę infrastruktury energetycznej w regionie. Należy pogłębiać polsko-amerykańską współpracę energetyczną, która może przełożyć się na zwiększoną dywersyfikację źródeł strategicznych surowców (USA są obecnie największym producentem ropy naftowej oraz gazu ziemnego). W dalszej perspektywie Polska może stać się państwem tranzytowym amerykańskiej (i nie tylko) ropy oraz gazu do Europy Środkowej i Wschodniej.

¹³ W. Hebda, *Polski „cut-off”...*, s. 2-3.

Konieczna jest intensyfikacja działań zwiększających możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii; w pierwszej kolejności energetyki wiatrowej, lądowej (liberalizacja zasady 10H) oraz morskiej (zainicjowanie budowy Baltic Power). Równolegle należy zadbać o rozwój innych OZE, z tym że nacisk winien być położony na budowę średnich bądź dużych elektrowni solarnych (powyżej 100 MW) czy biomasowni. W kontekście mocy wytwórczych energii elektrycznej istotne będzie także zdynamizowanie sektora energetyki jądrowej, zwłaszcza co do możliwości instalacji SMR-ów. Nie można także zapominać o stosownym zabezpieczeniu źródeł strategicznych surowców energetycznych. Polska winna dążyć do terminowego zwiększenia produkcji węgla kamiennego, przynajmniej w perspektywie najbliższych kilkunastu miesięcy. W tym zakresie istotne będzie zmniejszenie poziomu węgla importowanego bądź też kontraktowanie surowca w korzystnej cenie. Kluczowe znaczenie będzie miało także ustabilizowanie nastrojów społecznych w kontekście sezonu grzewczego 2023/2024. Natomiast w zakresie sektora gazu ziemnego nieodzowna pozostaje kontynuacja inwestycji wzmacniających dywersyfikację i dystrybucję błękitnego paliwa. Do końca 2023 r. planowana jest rozbudowa terminalu LNG w Świnoujściu (z 6,2 do 8,3 mld m³ rocznie) oraz modernizacja krajowych sieci przesyłowych gazu ziemnego. W tym też okresie należy spodziewać się wytężonej współpracy polsko-czeskiej w kierunku budowy interkonektora gazowego Stork II i terminalu FSRU w Gdańsku (pływający terminal gazowy). W przypadku sektora ropy naftowej najważniejszym przedsięwzięciem powinno być zwiększenie możliwości przeładunkowych w gdańskim Naftoporcie. W tym względzie konieczne jest oddanie do użytku nowego stanowiska do rozładunku ropy naftowej z tankowców. Konieczne będzie także zwiększenie możliwości magazynowych ropy oraz gazu ziemnego. Wyzwaniem w najbliższych miesiącach pozostanie także modernizacja krajowego systemu elektroenergetycznego. Warto przypomnieć, że w listopadzie 2022 r. prezes URE oraz szefowie pięciu największych dystrybutorów energii elektrycznej podpisali Kartę efektywnej transformacji sieci dystrybucyjnych polskiej energetyki. Jej zasadniczym celem jest odpowiednie przygotowanie systemu energetycznego do przyłączenia nowych mocy wytwórczych energii elektrycznej, w głównej mierze z OZE (solarna, wiatrowa).

Zakończenie

Rosyjska agresja na Ukrainę wyraźnie zdestabilizowała bezpieczeństwo energetyczne Polski, o czym świadczy konieczność aktualizacji Polityki energetycznej Polski do 2040 r. W tym też okresie największe wyzwanie stanowiła rezygnacja z rosyjskich paliw

kopalnych (węgiel, gaz ziemny), tym samym potrzeba niezwłocznego zapewnienia dostaw z alternatywnych źródeł. Generalnie należy pozytywnie ocenić działania polskich władz, w efekcie których zagwarantowano import węgla kamiennego, gazu ziemnego i ropy naftowej na odpowiednim poziomie. Niemniej w tym względzie słabością kreowanej polityki surowcowej *ad hoc* była i wciąż jest cena nośników energii (choć nie można zapominać, że jest to problem globalny). Z pewnością wojna w Ukrainie przełożyła się na dynamizację przedsięwzięć na rzecz zwiększania dywersyfikacji kierunków i źródeł strategicznych surowców energetycznych, zwłaszcza gazu ziemnego. Ponadto uwydatniła słabości polskiej energetyki, którymi są m.in. miks energetyczny zdominowany przez węgiel, wciąż niewielki udział OZE w elektroenergetyce, czy też wymuszona dywersyfikacja źródeł dostaw surowców energetycznych (zwłaszcza węgla kamiennego). Wydaje się, że rozpoczęte oraz planowane działania w zakresie szeroko pojętej energetyki będą mieć pozytywne przełożenie na bezpieczeństwo energetyczne Polski w 2023 r. Niemniej jednak kwestia ta jest sprzężona zwłaszcza z regionalną sytuacją polityczno-gospodarczą. Z tego względu wciąż istotny wpływ na polskie bezpieczeństwo energetyczne będzie mieć konflikt rosyjsko-ukraiński.

Bibliografia

- Hebda W., *Energy Policy of Poland Until 2040: The Challenges and Threats to Energy Security in the Next Two Decades*, „Politeja” 2022, t. 19, nr 4(79), s. 167-186, <https://doi.org/10.12797/Politeja.19.2022.79.10>.
- Hebda W., *Polski „cut-off” dla rosyjskich surowców energetycznych: czy to możliwe?*, „Analiza KBN” 2022, nr 12(107), s. 1-5.
- Hebda W., *The North-South Gas Corridor in the Context of Poland’s Gas Transmission System – A Perfect Opportunity to Diversify Gas Resources*, „Energies” 2021, t. 14, nr 21(7188), <https://doi.org/10.3390/en14217188>.
- Import i przywóz (nabycie wewnątrznijne) węgla kamiennego (stan na 22 sierpnia 2022 r.), Grudzień oraz styczeń-grudzień 2021 r.*, Agencja Rozwoju Przemysłu, Katowice 2022.
- Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.*, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Załącznik do uchwały nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r., Warszawa 2021.
- Przemysł i handel naftowy. Raport roczny 2021*, Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego, Warszawa 2022.
- Szpor A., Ziółkowska K., *The Transformation of the Polish Coal Sector*, GSI Report, styczeń 2018.
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*, Dz.U. z 2022 r., poz. 835.

Ustawa z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych, Dz.U. z 2022 r., poz. 2236.

Wyniki techniczno-ekonomiczne działalności oraz inwestycje w górnictwie węgla kamiennego w Polsce w 2021 r., Agencja Rozwoju Przemysłu, Katowice 2021.

Założenia do aktualizacji Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. (PEP2040). Wzmacnianie bezpieczeństwa i niezależności energetycznej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Warszawa 2022.

Minął rok od brutalnej napaści zbrojnej Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Rosyjska agresja była ciosem w chwiejący się liberalny porządek międzynarodowy łączony z uniwersalnymi – jak się wydawało – wartościami i zasadami, takimi jak praworządność, suwerenność, pokój czy współpraca. Była również brutalnym aktem podważenia zrębów pozimnowojennego systemu bezpieczeństwa międzynarodowego, kwestionującym jego logikę oraz rewidującym mechanizmy utrzymujące go w stanie względnej równowagi.

Wybuch wojny w Ukrainie wstrząsnął fundamentami porządku międzynarodowego i wyzwolił energię, która podsyca działania zbrojne oraz odsuwa perspektywę pokojowego zakończenia wojny w odległą przyszłość. Ma to istotne konsekwencje nie tylko dla bezpośrednich stron konfliktu, tj. Rosji i Ukrainy, lecz także dla państw graniczących z obydwooma krajami, w tym Polski.

Niniejsza książka zawiera zestaw krótkich artykułów analityczno-prognostycznych napisanych przez naukowców z Katedry Bezpieczeństwa Narodowego, odnoszących się do zasadniczych aspektów wojny w Ukrainie i jej różnorodnych reperkusji, w szczególności skutków dla bezpieczeństwa Polski.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8138-880-1

9 788381 388801